

HØJESTERETS DOM

afsagt fredag den 20. december 2013

Sag 17/2013

(2. afdeling)

KPC Byg A/S

(advokat Niels Søby)

mod

Codan Forsikring A/S

(advokat Henrik Hauge Andersen)

I tidligere instans er afsagt dom af Østre Landsrets 7. afdeling den 15. januar 2013.

I pådømmelsen har deltaget fem dommere: Lene Pagter Kristensen, Niels Grubbe, Marianne Højgaard Pedersen, Hanne Schmidt og Jens Kruse Mikkelsen.

Påstande

Appellanten, KPC Byg A/S, har endeligt påstået, at indstævnte, Codan Forsikring A/S, skal betale 2.897.449 kr., subsidiært et mindre beløb, med procesrente af 1.450.000 kr. fra den 23. juni 2011, af 650.000 kr. fra den 1. november 2011 og af 797.449 kr. fra den 26. juni 2012.

Codan Forsikring A/S har påstået stadfæstelse.

Nedsættelsen af KPC Bygs principale påstand med 100.000 kr. er sket under henvisning til, at selskabet er blevet kompenseret med dette beløb til delvis dækning af sagsomkostninger ved en aftale af 22. maj 2011 med J.A. Hvolgaard ApS under konkurs i forbindelse med deling af et ikke-udnyttet depot ved Voldgiftsnævnet for bygge- og anlægsvirksomhed.

Supplerende sagsfremstilling

Som anført af landsretten udarbejdede Teknologisk Institut efter anmodning fra bygherren (Peters Resthal A/S) den 27. juni 2005 en rapport om mangler ved gulvkonstruktionen. Heraf fremgår bl.a.:

”De konstaterede buler må henføres til et forhøjet fugtindhold i gulvet inden epoxyen har nået at gennemhærde (Epoxy tåler ikke ... alkalisk fugt i hærdningsfasen). At fugtniveauet under epoxyens hærdning har været voldsomt ses bl.a. af at den anvendte primer, der jævnfør databladet normalt vil kunne bruges som fugtspærre på nye betongulve allerede efter 7. modenhedsdøgn, er blevet blødgjort.”

I forlængelse heraf besvarede Teknologisk Institut den 17. august 2005 supplerende spørgsmål fra bygherren. Heraf fremgår bl.a.:

”Spørgsmål 1:

Vil betongulvet på sigt lide skade, hvis der ikke lægges dræn ind under bygningen eller en fugtspærre under betonen?

Svar:

Det afhænger helt af, om der kan forekomme et egentligt vandtryk på undersiden af dækket som følge af den manglende kapillarbrydende effekt i underlaget. Umiddelbart er det nok ikke sandsynligt. Der vurderes heller ikke at være den store risiko for alkalis-kiselreaktioner i betonen (sprængning af betonen), selv om sandet er et P-sand. Betonen vil antagelig altid være så fugtig, at risikoen for reaktion vil være yderst begrænset.

Betonen tager ikke skade af at være fugtig.”

Af skønserklæringerne af 6. juni og 10. september 2007 fra skønsmænd Flemming Hartvig, som er omtalt i landsrettens dom, fremgår bl.a.:

”Spørgsmål 3:

Med baggrund i besvarelsen af spørgsmål 2 bedes det oplyst, om det kapillarbrydende lag er projekteret og udført med den fagmæssigt korrekte tykkelse?

Svar 3:

Jf. detaljerne af gulvopbygningen ... er der udlagt 400 mm kapillarbrydende lag. Jf. den bestemte kapillære stighøjde i sandet under gulvet på 35-45 cm jf. besvarelsen af spørgsmål 2 skulle det aktuelle kapillarbrydende lags tykkelse have været 70-90 cm, hvorfor spørgsmålet besvares benægtende.

Spørgsmål 4:

Såfremt spørgsmål 1 besvares bekræftende, og spørgsmål 3 besvares benægtende, bedes det oplyst, om skaderne ville være undgået, såfremt der var projekteret og udført en fagmæssigt korrekt tykkelse af det kapillarbrydende lag?

Svar 4:

Det er overvejende sandsynligt at der ikke var kommet skadelig fugt op til betonlaget, såfremt den i spørgsmål 3 foreskrevne lagtykkelse havde været til stede[. Det] kan dog ikke med sikkerhed siges, at problemet kunne have været undgået idet epoxyen i det

aktuelle tilfælde skønnes at være diffusionstæt. Her skal det bemærkes, at der i nærværende betragtninger ikke er udført analyser på epoxybelægningen.

Spørgsmål 5:

Skulle der efter de foreliggende forudsætninger for projekteringen, herunder oplysningerne om vandspejlets placering, efter god projekteringskik på projekteringstidspunktet være udført en fugtspærre under betonen i gulvkonstruktionen og/eller et drænsystem ved og under bygningen?

Svar 5:

Det skønnes at der i den aktuelle gulvkonstruktion skulle have været en fugtspærre, specielt fordi gulvkonstruktion er uisolaret. Således vil der til stadighed være risiko for fugtophobninger i gulvet alene grundet den forholdsmæssigt store temperaturforskel på hhv. over- og underside af gulvet. Hvorvidt der er etableret dræn under eller omkring bygningen skønnes ikke at have indflydelse på de aktuelle skader på epoxybelægningen.
...

Spørgsmål 7:

Såfremt spørgsmål 1 besvares bekræftende, bedes det oplyst, om årsagen til skaderne skal findes i forholdende omtalt under spørgsmål 2-6, og hvis ikke bedes det oplyst, hvad der så er årsagen?

Det bedes oplyst, hvorledes skaderne udbedres, og fremtidige skader forhindres, samt hvad omkostningerne herved antages at ville være.

Svar 7:

Det er overvejende sandsynligt, at de konstaterede skader i epoxybelægningen kan henføres til den aktuelle gulvopbygning, idet den udlagte sandfyld med den aktuelle tykkelse vil være i stand til at transportere fugt op til betonlaget. Fugttransporten har således, grundet en ikke tilstedeværende fugtspærre, fri adgang til betonen.

Det virker umiddelbart økonomisk u hensigtsmæssigt at opbryde og udskifte gulvkonstruktionen, hvorfor en diffusionsåben epoxybelægning kunne være en mulig løsning. Dette bør dog fastlægges af en rådgiver i epoxybelægninger...

...

Spørgsmål PWJ-2:

Er det i overensstemmelse med sædvanlig god projekteringskik at undlade at foreskrive anvendelse af fugtspærre, når der ikke forudsættes udlagt epoxy eller anden gulvbelægning, og når der er foreskrevet sand udlagt i en lagtykkelse som omtalt i spørgsmål PWJ-1?

Svar PWJ-2:

Det er normalt forekommende at udelade anvendelse af fugtspærre i gulvkonstruktioner i industribyggeri, såfremt der ikke projekteres med tætte gulvbelægninger.

Spørgsmål PWJ-3:

Såfremt spørgsmål PWJ-2 besvares bekræftende, bedes skønsmanden oplyse, om det er den efterfølgende udlagt epoxy, der foranlediger skønsmanden til at udtale, at en fugtspærre er ønskelig i konstruktionen?

Svar PWJ-3:

Den i besvarelsen af spørgsmål 5 ... beskrevne fugtspærre skønnes nødvendig i den *aktuelle* gulvkonstruktion, netop fordi konstruktionen her er afsluttet med en tæt belægning, i dette tilfælde en epoxybelægning.”

Af voldgiftskendelsen af 8. juni 2012 i sagen mellem KPC Byg og den rådgivende ingeniør (DAI Gruppen A/S), som er omtalt i landsrettens dom, fremgår bl.a.:

”Da der var foreskrevet en diffusionstæt epoxybelægning af betongulvene, finder voldgiftsretten, at der burde være projekteret en dampspærre, og at DAI ved at undlade dette er ansvarlig for de skader, der indtrådte. Det må endvidere anses for ansvarspådragende, at DAI ikke tog skridt til at begrænse skadernes omfang, efter at det ved påtegningen af 14. juli 2003 på plantegningerne var blevet præciseret, at gulvene skulle behandles med diffusionstæt epoxy. Voldgiftsretten finder imidlertid, at jordentreprenøren har pådraget sig et medansvar for skaderne ved at have leveret sandfyld til gulvene med en væsentlig højere kapillær stighøjde end i den prøve, der var grundlag for DAI’s projektering. Dette gælder, selv om DAI ikke havde udarbejdet en fagbeskrivelse for entreprisen.

Efter ABR 89 6.2.5 hæfter DAI kun for så stor en del af tabet, som svarer til den del af den samlede skyld, der er udvist af DAI. Voldgiftsretten nedsætter herefter KPC’s krav, der ikke i øvrigt er størrelsesmæssigt bestridt, til 3.500.000 kr.”

Højesterets begrundelse og resultat

KPC Byg var hovedentreprenør ved opførelsen af en ny administrations-, produktions- og lagerbygning. Ved 1-årsgennemgangen blev der konstateret skader på epoxybelægningen på betongulvet i lagerhallen, idet belægningen bulede.

Gulvkonstruktionen bestod nedefra af et kapillarbrydende lag af sand, et lag stabilt grus og et betonlag, som var påført en epoxybelægning på overfladen. Det kapillarbrydende lag skulle modvirke opstigning af vand og fugt. Tre forskellige underentreprenører havde udført henholdsvis jordarbejdet, betonarbejdet og epoxybelægningen.

Det fremgår af skønserklæringerne, at skaderne på epoxybelægningen er fugtskader, som skyldes mangelfuld projektering og udførelse af arbejdet, idet der i lyset af et højt grundvandspejl burde have været etableret en fugtspærre under betonen, og idet der var anvendt sand i det kapillarbrydende lag med en større kapillær stighøjde (større vandsugende evne) end godkendt. Højesteret lægger endvidere efter besvarelsen af syn- og skønsspørgsmål nr. 7 og PWJ-2 samt Teknologisk Instituts besvarelse af spørgsmål nr. 1 til grund, at den mangelfulde projektering og udførelse af arbejdet isoleret betragtet ikke udgør en skade ved betondækket, idet det er sædvanligt ikke at anvende fugtspærre i gulvkonstruktioner i industribyg-

geri uden en tæt gulvbelægning, og idet betonen ikke tager skade af at være fugtig. Det skyldes alene det forhold, at gulvkonstruktionen er projekteret og udført med en diffusionstæt epoxybelægning, at en fugtspærre er anset for nødvendig, jf. besvarelsen af syn- og skønsspørgsmål nr. 4 og PWJ-3. Højesteret lægger endelig på baggrund af skønserklæringerne og voldgiftskendelsen i sagen mod den rådgivende ingeniør til grund, at skaderne navnlig skyldes den mangelfulde projektering.

Efter undtagelsesbestemmelsen i pkt. 6.1.1. i KPC Bygs all-risk entreprisforsikring hos Codan Forsikring dækker forsikringen ikke tab eller skade, som består i eller skyldes mangelfulde eller ikke konditionsmæssige materialer, mangelfuld projektering, beregning, konstruktion eller arbejdsudførelse. Undtagelsen gælder dog kun de genstande, som rammes direkte af skade. Genstande, som indirekte beskadiges som følge af samme begivenhed, undtages ikke.

Spørgsmålet er således, om skaden på epoxybelægningen er en direkte skade, som ikke er dækket af forsikringen, eller en indirekte skade, som er dækket af forsikringen.

Højesteret finder, at epoxybelægningen udgør en integreret del af gulvkonstruktionen, som er uadskillelig fra og afhængig af konstruktionen af de underliggende dele. Gulvkonstruktionen, herunder epoxybelægningen, er den genstand, som er direkte skadesramt som følge af manglerne ved projekteringen og arbejdet.

Skaden på epoxybelægningen er således en direkte skade, som efter forsikringsbetingelserne ikke er dækket.

Højesteret stadfæster herefter dommen.

Thi kendes for ret:

Landsrettens dom stadfæstes.

I sagsomkostninger for Højesteret skal KPC Byg A/S betale 125.000 kr. til Codan Forsikring A/S.

De idømte sagsomkostningsbeløb skal betales inden 14 dage efter denne højesteretsdoms afgivelse og forrentes efter rentelovens § 8 a.